

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1So/158/2014
Identifikačné číslo spisu:	5014200821
Dátum vydania rozhodnutia:	13.09.2016
Meno a priezvisko:	JUDr., Ing. Miroslav Gavalec
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2016:5014200821.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ing. JUDr. Miroslava Gavaleca PhD. a členov senátu JUDr. Igora Belka a JUDr. Eleny Berthotyovej PhD., v právnej veci navrhovateľky: U. I. A., nar. XY, bytom X., proti odporkyni: Sociálna poisťovňa - ústredie, Ul. 29. augusta č. 10, Bratislava, o vdovský dôchodok, o odvolaní navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Žiline č.k. 25Sd/196/2014-32 z 02.10.2014, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline č.k. 25Sd/196/2014-32 z 02.10.2014 **p o t v r d z u j e .**

Navrhovateľke náhradu trov odvolacieho konania **n e p r i z n á v a .**

Odôvodnenie

Krajský súd napadnutým rozsudkom potvrdil rozhodnutie odporkyne č. XY z 25.04.2014, ktorým táto podľa § 74 a § 75 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z.z.“) priznala navrhovateľke vdovský dôchodok od 20.12.2011 a zároveň upravila jeho výplatu v súlade s § 81 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. v súbehu so starobným dôchodkom tak, že starobný dôchodok sa vypláca v sume 305,60 eur mesačne a vdovský v jednej polovici spolu s príplatkom k dôchodku v sume 151 eur mesačne.

Proti rozhodnutiu odporkyne podala navrhovateľka včas opravný prostriedok, v ktorom namietala, že suma vdovského dôchodku bola nesprávne určená, pretože zomretý manžel ku dňu smrti poberal príplatok k dôchodku podľa zákona č. 274/2007 Z.z. o príplatku k dôchodku politickým väzňom (ďalej len „zákon č. 274/2007 Z.z.“) nie v sume 50,70 eur mesačne, ale v sume 57,10 eur mesačne.

V konaní o preskúmaní napadnutého rozhodnutia odporkyne krajský súd poukázal na konanie vedené na tamomšom súde pod sp. zn. 25Sd/210/2012, v ktorom krajský súd preskúmaval rozhodnutie odporkyne z 13.01.2012. Týmto rozhodnutím odporkyňa podľa § 74 zákona č. 461/2003 Z.z. priznala navrhovateľke od 20.12.2011 vdovský dôchodok v sume 274,70 eur mesačne a od uvedeného dňa z dôvodu súbehu výplaty s vyšším starobným dôchodkom rozhodla o výplate vdovského dôchodku v sume 137 eur

mesačne.

Výšku vdovského dôchodku odporkyňa v danom prípade vypočítala podľa § 75 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. ako 60 % zo sumy starobného dôchodku manžela navrhovateľky, ktorý mu patril ku dňu smrti, teda zo sumy 457,70 eur mesačne vrátane príplatku k dôchodku podľa zákona č. 274/2007 Z.z. Navrhovateľka sa návrhom na preskúmanie domáhala, aby jej bol k vdovskému dôchodku pripočítaný príplatok podľa zákona č. 274/2007 Z.z. v plnej výške, t.j. 60 % zo sumy príplatku k dôchodku politickým väzňom, ktorá patrila jej zomrelému manželovi v sume 50,70 eur mesačne a po valorizácii za roky 2009, 2010 a 2011 vo výške 56,70 eur.

Krajský súd v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 25Sd/210/2012 rozsudkom z 08.11.2012 zrušil rozhodnutie odporkyne z 13.01.2012 podľa § 250j ods. 2 písm. a) O.s.p. a vec jej vrátil na ďalšie konanie. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací rozsudkom sp. zn. 9So/5/2013 z 26.02.2014 rozsudok krajského súdu z 08.11.2012 potvrdil. V odôvodnení svojho rozsudku odvolací súd uviedol, že dospel k záveru, že vdovský dôchodok navrhovateľky mala odporkyňa vypočítať zo starobného dôchodku jej zomrelého manžela tak, že mala zistiť výšku starobného dôchodku zomrelého manžela ku dňu jeho smrti bez započítania príspevku k dôchodku podľa § 3 ods. 1 zákona č. 274/2007 Z.z., z tejto sumy vypočítať vdovský dôchodok podľa § 75 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z., porovnať výšku takto priznaného vdovského dôchodku so starobným dôchodkom navrhovateľky a po postupe podľa § 81 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. pripočítať k vdovskému dôchodku celú sumu príplatku k dôchodku podľa § 3 ods. 2 zákona č. 274/2007 Z.z., teda vo výške 60 % sumy príplatku, ktorý patril k dôchodku jej zomrelého manžela ku dňu priznania tohto príplatku.

Krajský súd po preskúmaní rozhodnutia odporkyne z 25.04.2014, ktoré je predmetom tohto konania, mal za preukázané, že odporkyňa posúdila dôchodkové nároky navrhovateľky a sumu vdovského dôchodku určila v súlade s vysloveným právny názorom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vysloveného v rozsudku č.k. 9So/5/2013 z 26.02.2014. Odporkyňa teda správne pripočítala k vdovskému dôchodku navrhovateľky celú sumu príplatku k dôchodku podľa § 3 ods. 2 zákona č. 274/2007 Z.z., teda vo výške 60 % sumy príplatku, ktorý patril k dôchodku jej zomrelého manžela ku dňu priznania tohto príplatku, t.j. vo výške 50,70 eur mesačne, a nie ako požadovala navrhovateľka vo výške 56,70 eur mesačne (po valorizácii za roky 2009, 2010 a 2011). Z uvedených dôvodov krajský súd rozhodnutie odporkyne z 25.04.2014 ako zákonné potvrdil v súlade s ust. § 250q ods. 2 O.s.p.

Vo včas podanom odvolaní z 03.11.2014 (č.l. 39) proti rozsudku krajského súdu navrhovateľka napriek požiadavke zákonodarcu zakotvenej v ustanovení § 205 v spojení s § 246c ods. 1 O.s.p. výslovne neuviedla žiadny zo zákonom uznaných dôvodov odvolania. Nakoľko však ide o vec sociálnej agendy, Najvyšší súd tento nedostatok neodstraňoval a naopak zvolil neformálnejší prístup, ktorý od správneho súdu pri vybavovaní tejto agendy je možné očakávať. Preto odvolací súd musel v zmysle § 41 ods. 2 v spojení s § 246c ods. 1 O.s.p. vyhodnotiť podané odvolanie podľa jeho obsahu (najmä s prihliadnutím na jednotlivé odvolacie námietky) nasledovne:

- navrhovateľka namietala postup odporkyne, spočívajúci v priznaní príplatku k dôchodku politickým väzňom v sume 60% z 50,70 eur, t.j. z čiastky, ktorú jej nebohý manžel poberal ku dňu jej priznania,
- mala za to, že odporkyňa je povinná vypočítať sumu 60% z čiastky 57,10 eur (t.j. upravenú o tzv. valorizácie), ktorú jej nebohý manžel poberal ku dňu smrti,
- postupom odporkyne dochádza k nerovnakému postaveniu vdov po politickom väzňovi.

Záverom navrhovateľka požadovala, aby odvolací súd rozsudok krajského zmenil, napadnuté rozhodnutie zrušil a vec vrátil odporkyni na ďalšie konanie.

Z vyjadrenia odporkyne z 13.11.2014 (č.l. 43) vyplýva, že dôvody uvedené navrhovateľkou nepovažuje odporkyňa za opodstatnené. Odporkyňa má za to, že krajský súd správne zistil stav veci, na základe ktorého náležite právne posúdil vec, pričom nezistil nezákonnosť preskúmaného rozhodnutia odporkyne.

Na základe uvedeného preto odporkyňa požadovala potvrdiť rozsudok krajského súdu ako vecne

správny.

II.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „odvolací súd“) ako odvolací súd (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok v rozsahu a z dôvodov uvedených v odvolaní podľa § 212 subsidiárne § 246c ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (v texte rozsudku tiež „O.s.p.“) a s prihliadnutím na ustanovenie § 492 ods. 1 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok. Po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 204 ods. 1 O.s.p.) a že ide o rozsudok, proti ktorému je podľa ustanovenia § 201 v spoj. s ust. § 250s veta druhá O.s.p. odvolanie prípustné, bez nariadenia pojednávania (§ 250ja ods. 2 v spoj. s § 250l ods. 2 O.s.p.) jednomyseľne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch) dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné a preto postupom podľa § 219 ods. 1 v spoj. s § 250l ods. 2 a § 246c ods. 1 O.s.p. rozsudok potvrdil.

Podľa ust. § 3 ods. 1 zákona č. 274/2007 Z.z. „výška príplatku k starobnému dôchodku, predčasnému starobnému dôchodku, invalidnému dôchodku, výsluhovému dôchodku a invalidnému výsluhovému dôchodku je 60 Sk za mesiac väzby alebo mesiac výkonu trestu odňatia slobody, za mesiac zaradenia do táborov nútených prác, vojenských táborov nútených prác alebo za mesiac protiprávneho násilného odvlčenia. Mesiac väzby, mesiac výkonu trestu odňatia slobody, mesiac zaradenia do táborov nútených prác, vojenských táborov nútených prác alebo protiprávneho násilného odvlčenia je 30 dní. Ak väzba, výkon trestu odňatia slobody, zaradenie do táborov nútených prác, vojenských táborov nútených prác alebo protiprávneho násilného odvlčenia trvali len časť mesiaca, výška príplatku sa upraví pomerne.“

Podľa ust. § 3 ods. 2 zákona č. 274/2007 Z.z. „výška príplatku k vdovskému dôchodku, vdoveckému dôchodku, vdovskému výsluhovému dôchodku a vdoveckému výsluhovému dôchodku je 60% sumy uvedenej v odseku 1.“

Medzi účastníkmi nebolo sporné, že manželovi navrhovateľky bol k starobnému dôchodku priznaný príplatok k dôchodku podľa § 2 ods. 2, § 3 a § 4 zákona č. 274/2007 Z.z. v celkovej sume 50,70 eur od 01.01.2009.

Príplatok k dôchodku, priznaný podľa zákona č. 274/2007 Z.z., je podľa § 1 cit. zákona štátnou sociálnou dávkou.

V zmysle § 5 ods. 1 zákona č. 274/2007 Z.z. a § 285 ods. 1 písm. m) zákona o sociálnom poistení na úhradu nákladov na príplatok a na úhradu nákladov spojených s jeho výplatou štát poskytuje finančné prostriedky na osobitný účet Sociálnej poisťovne.

Z vymedzenia účelu príplatku k dôchodku politickým väzňom ako štátnej sociálnej dávky podľa názoru odvolacieho súdu vyplýva, že výška príplatku je daná zákonom č. 274/2007 Z.z. a nie je možné ju meniť ako takú, t. j. sama o sebe nepodlieha pravidelnému zvyšovaniu podľa § 82 zákona č. 461/2003 Z.z. ako je tomu u dôchodkových dávok.

Na tomto závere nič nemení skutočnosť, že podľa § 3 ods. 5 zákona č. 274/2007 Z.z. sa príplatok zlučuje so starobným dôchodkom, predčasným starobným dôchodkom, invalidným dôchodkom, vdovským dôchodkom, vdoveckým dôchodkom, sirotským dôchodkom, výsluhovým dôchodkom, invalidným výsluhovým dôchodkom, vdovským výsluhovým dôchodkom, vdoveckým výsluhovým dôchodkom a sirotským výsluhovým dôchodkom (tiež v texte rozsudku „dôchodok“).

Vymedzenie príplatku k dôchodkom politickým väzňom ako štátnej sociálnej dávky je rozhodujúce pre jeho ďalšiu výplatu.

Je preto rozdiel medzi príplatkom k dôchodku politickým väzňom ako štátnou sociálnou dávkou na jednej strane a napríklad príplatkom k dôchodku podľa zákona č. 119/1990 Zb. o súdnej rehabilitácii,

príplatkom k dôchodku podľa zákona č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách, príplatkom k dôchodku podľa zákona č. 319/1991 Zb. o zmiernení niektorých majetkových a iných krívd a o pôsobnosti orgánov štátnej správy Slovenskej republiky v oblasti mimosúdnych rehabilitácií, príplatkom k dôchodku podľa zákona č. 305/1999 Z.z. o zmiernení niektorých krívd osobám deportovaným do nacistických koncentračných táborov a zajateckých táborov na strane druhej, ktoré nie sú štátnou sociálnou dávkou; u týchto príplatkov zákonodarca na rozdiel od príplatku k dôchodku politickým väzňom ustanovil, že tieto „príplatky tvoria s dôchodkom naďalej jeden celok“, čo v prípade zákona č. 274/2007 Z.z. neurobil.

Pokiaľ teda zákonodarca v danom prípade použil spojenie „zlučuje sa s dôchodkom“, vzhľadom na vyššie uvedené je toto zlúčenie potrebné považovať za zlúčenie len na účely ďalšej výplaty príplatku spolu s dôchodkom, ku ktorému patrí, avšak pri zachovaní autonómnosti dôchodku a daného príplatku ako štátnej sociálnej dávky. To v konečnom dôsledku znamená, že na výšku príplatku nemožno prihliadať ani pri postupe podľa § 81 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z., ako to už v prípade navrhovateľky uviedli sudy v predchádzajúcom konaní pod sp. zn. 25Sd/210/2012, resp. pod sp. zn. 9So/5/2013, ani pri úprave priznaných, resp. pri valorizácii už poberaných dôchodkov.

Naviac, z vymedzenia spôsobu výpočtu príplatku k dôchodku (§ 3 ods. 1 zákona č. 274/2007 Z.z.) vyplýva, že suma príplatku nepodlieha zvyšovaniu tak, ako dôchodková dávka podľa § 82 zákona č. 461/2003 Z.z. Následne v ustanovení § 3 ods. 2 zákona č. 274/2007 Z.z. zákonodarca uviedol, že výška príplatku k vdovskému dôchodku je 60% sumy uvedenej v § 3 ods. 1 tohto zákona, t. j. 60 Sk (pri konverznom kurze 1 € = 30,126 Sk a zaokrúhlení na najbližší eurocent nahor 2 €) za mesiac (t.j. za každých 30 dní) protiprávneho násilného odvlečenia a za každý ďalší deň 0,07 eur. Protiprávne násilné odvlečenie nebohého manžela navrhovateľky trvalo 759 dní. V zmysle vyššie uvedeného výkladu je výška sumy príplatku k vdovskému dôchodku 50,70 eur, teda suma, na ktorú mal nebohý manžel navrhovateľky nárok ku dňu jeho priznania.

Pokiaľ vdovský dôchodok navrhovateľky odporkyňa vypočítala zo starobného dôchodku jej zomrelého manžela tak, že zistila výšku starobného dôchodku zomrelého manžela ku dňu jeho smrti bez započítania príspevku k dôchodku podľa § 3 ods. 1 zákona č. 274/2007 Z.z., z tejto sumy vypočítala vdovský dôchodok podľa § 75 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z., porovнала výšku takto priznaného vdovského dôchodku so starobným dôchodkom navrhovateľky a po postupe podľa § 81 ods. 2 zákona o sociálnom poistení pripočítala k vdovskému dôchodku 60 % sumy príplatku, ktorý patril k dôchodku jej zomrelého manžela ku dňu priznania tohto príplatku, odvolací súd takýto postup vyhodnotil ako správny a zákonný.

Z vyššie uvedených dôvodov aj odvolací súd považoval rozhodnutie odporkyne za zákonné a preto rozsudok krajského súdu ako vecne správny podľa § 219 od. 1, 2 O.s.p. potvrdil, pričom sa stotožnil s právnym posúdením veci, ktoré krajský súd náležite odôvodnil.

Odvolací súd v prejednávanej veci v súlade s ust. § 250ja ods. 2 O.s.p. rozhodol bez pojednávania, lebo nezistil, že by týmto postupom bol porušený verejný záujem (vo veci prebehlo na prvom stupni súdne pojednávanie, pričom účastníkom bola daná možnosť sa ho zúčastniť), nešlo o vec v zmysle § 250i ods. 2 v spojení s § 250l ods. 2 O.s.p. (úprava sociálno-poistných vzťahov vychádza z verejnoprávných vzťahov), v konaní nebolo potrebné v súlade s ust. § 250i ods. 1 O.s.p. vykonať dokazovanie a z iných dôvodov nevznikla potreba pojednávania nariadiť.

O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 250k ods. 1 v spojení s § 250l ods. 2 a § 224 ods. 1 O.s.p. tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku, lebo navrhovateľka v odvolacom konaní nebola úspešná.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu n i e j e prípustný opravný prostriedok (§ 246c ods. 1 O.s.p.).